

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi K.S. i T.D.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach o sygn. I ACa 2861/24, z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 24 czerwca 2026 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach toczącym się pod sygnaturą I ACa 2861/24 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej w sprawie I ACa 2861/24 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Katowicach odpisu niniejszego postanowienia;**
- 2. przyznaje skarżącym K.S. i T.D. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości po 2 000 (dwa tysiące) złotych za okres od 19 września 2024 r. do 24 czerwca 2026 r.;**
- 3. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej K.S. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi.**

4. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącego T.D. kwoty 200 (dwieście) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi;

5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżących K.S. i T.D. kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;

6. oddala skargę w pozostałym zakresie.

Elżbieta Karska   Janusz Niczyporuk   Adam Redzik

(E.C.)

UZASADNIENIE

Powodowie K.S. i T.D. wnieśli 28 kwietnia 2026 r. na podstawie art. 2 ust. 1, art. 3 pkt 5, art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 2, art. 6 ust. 3, art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 1725 ze zm.; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”) skargę na przewlekłość postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt I ACa 2861/24, domagając się:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach - sygn. akt I ACa 2861/24,
2. zobowiązania Sądu Apelacyjnego w Katowicach do wyznaczenia terminu rozprawy,
3. zasądzenia na rzecz powodów od Skarbu Państwa łącznej kwoty 8 000,00 zł, tj. zasądzenia na rzecz skarżącej 4 000 zł i na rzecz skarżącego kwoty 4.000 zł,
4. zasądzenia na rzecz powodów od Skarbu Państwa kosztów procesu.

Skarżący wyjaśnili, że wyrok Sądu pierwszej instancji w sprawie wydano 17 czerwca 2024 r., od którego apelację złożyła strona pozwana. Sprawa została zarejestrowana przez Sąd Apelacyjny w Katowicach 19 września 2024 r. Pełnomocnik strony powodowej 27 lutego 2026 r. złożył wniosek o przyspieszenie wyznaczenia terminu rozprawy, na który odpowiedziano negatywnie, powołując się na szereg trudności. Skarżący wskazali, że kwota dochodzona w niniejszym postępowaniu została wyliczona z uwzględnieniem dorobku orzeczniczego Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Według skarżących, wskazywane przez Sąd odwoławczy przyczyny dłuższego rozpoznawania spraw mają charakter wyłącznie organizacyjny i systemowy, a zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie mogą usprawiedliwiać naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Brak jakiegokolwiek aktywności w sprawie przez okres niemal 19 miesięcy stanowi oczywisty przejaw przewlekłości postępowania.

Wskazany wyrokiem z 17 czerwca 2024 r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej ustalił, że umowa kredytu mieszkaniowego z 25 października 2007 r. zawarta pomiędzy powodami a pozwaną Bankiem jest nieważna; zasądził od pozwanej na rzecz powodki kwotę 189 963,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 21 lipca 2023 r. do dnia zapłaty; zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 189 963,24 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 21 lipca 2023 r. do dnia zapłaty i zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 11 834,00 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie kosztów do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach zajął stanowisko o braku przewlekłości postępowania, wnosząc o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na uwzględnienie.

Jak wynika z art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,

jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, aby stwierdzić, czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, trzeba w szczególności zbadać terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Przeprowadzając tę ocenę, należy uwzględnić łączny czas trwania postępowania, poczynając od jego wszczęcia, aż do chwili rozpoznania skargi, bez względu na to, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także wziąć pod uwagę charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony skarżącej, rozstrzygniętych w tej sprawie zagadnień oraz zachowanie się stron, a w zwłaszcza strony zarzucającej przewlekłość postępowania.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić w sytuacji bezczynności sądu odwoławczego, która polega na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu dwunastu miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Nie w każdym jednak przypadku, gdy dojdzie do przekroczenia wskazanego okresu i niewyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, od razu dochodzi do przewlekłości postępowania. Oceną, czy doszło do spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy

w rozsądnym terminie jest uzależniona od danych okoliczności, a zatem musi uwzględniać wiele czynników, które mają wpływ na tok postępowania. Oznacza to, że badanie dotyczące przewlekłości określonego postępowania trzeba przeprowadzać z uwzględnieniem wymienionych okoliczności w sposób indywidualny.

W niektórych orzeczeniach Sądu Najwyższego przyjmuje się, że już nawet krótszy okres braku działania sądu (podaje się przykładowo ośmiomiesięczną beczynność), może oznaczać pogwałcenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Zbliżone stanowisko zajmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. np. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 i z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Z przyjętych w orzecznictwie standardów wynika określone domniemanie odnoszące się do możliwości uznania, że do przewlekłości postępowania w danej sprawie doszło lub też nie. Należy jednak pamiętać o tym, aby stosować je biorąc pod uwagę wszelkie okoliczności przewidziane w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i mając świadomość tego, że w określonych sytuacjach, to domniemanie może zostać wzruszone (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Należy zwrócić uwagę, że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż znaczna liczba wpływających spraw, trudności o charakterze kadrowym, czy też nadmierne obciążenie pracą sędziów nie mogą być brane pod uwagę przy dokonywaniu oceny, czy doszło do przewlekłości danego postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22 i z 22 marca 2023 r., I NSP 25/23). Wszystkie te okoliczności mogą prowadzić do konkluzji, że przewlekłość postępowania w określonej sprawie nie jest efektem nieprawidłowości w organizacji pracy bądź zaniedbań określonych osób, co jednak nie zwalnia Państwa z obowiązku takiego zorganizowania warunków pracy sądów, aby do takich niepożądanych sytuacji nie dochodziło (por. np. postanowienie Sąd Najwyższego z 20 stycznia 2026 r., I NSP 517/25). Na sądzie jako jednostce reprezentującej

Skarb Państwa spoczywa ostatecznie formalna odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z obowiązku zapewnienia rozpoznania spraw w rozsądnym terminie.

Mając na względzie utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktyczne niniejszej sprawy, należy dojść do wniosku, że czas oczekiwania przez skarżących na rozpoznanie apelacji był nadmierny, gdyż przekroczył dziewiętnaście miesięcy.

Powodowie wnieśli pozew 20 października 2023 r. Wyrok Sądu pierwszej instancji zapadł 17 czerwca 2024 r., a następnie apelację od niego strona pozwana wniosła 30 lipca 2024 r. Akta sprawy zostały przekazane Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach 13 września 2024 r., a wpłynęły do niego i zostały zarejestrowane 19 września. Sąd odwoławczy postanowieniem z 2 stycznia 2025 r. dokonał sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Pismem z 3 stycznia 2025 r. strony zostały poinformowane, że losowanie składów orzekających w sprawach „ACa” będzie następować po upływie dziewięciu miesięcy od daty wpływu akt do I Wydziału, w związku z czym o osobie sędziego sprawozdawcy strony zostaną poinformowane po jego wylosowaniu, a dodatkowo pismem tym pełnomocnik strony pozwanej został wezwany do uzupełnienia opłaty od apelacji. Opłatę uiszczono 14 stycznia 2025 r. Zarządzeniem z 28 stycznia 2025 r. nakazano doręczenie odpisu apelacji powodom, co nastąpiło 5 lutego 2025 r. Powodowie wnieśli odpowiedź na apelację 13 lutego 2025 r. Losowanie sędziego referenta nastąpiło zaś 13 czerwca 2025 r. Powodowie 23 lutego 2026 r. złożyli wniosek o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej.

Zważywszy, że Sąd drugiej instancji od dnia wpływu akt sprawy wraz z apelacją, oprócz wylosowania sędziego referenta i wykonania wymienionych wyżej czynności, nie podjął działań, które zmierzałyby do merytorycznego rozpoznania sprawy, w tym nie wyznaczył rozprawy apelacyjnej przez okres ponad dziewiętnaście miesięcy, należało stwierdzić, że w rozpoznawanej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, co znalazło swój wyraz w rozstrzygnięciu Sądu Najwyższego rozpoznającego niniejszą skargę.

Stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem odwoławczym w przedmiotowej sprawie nastąpiła przewlekłość, pociąga za sobą obowiązek

Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia co do żądania skarżących o zasądzenie na ich rzecz stosownej sumy pieniężnej. Przyznając skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego kwoty po 2000 zł dla każdego nich, należało uwzględnić, że stosownie do art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, ostatecznie jednak nie mniej niż wymieniona wyżej suma, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość Sąd Najwyższy uznał także za uzasadnione żądanie skarżących dotyczące zalecenia Sądowi Apelacyjnemu, ażeby ten w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi tego Sądu odpisu niniejszego postanowienia wyznaczył rozprawę.

Z omówionych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia, na podstawie art. 12 ust. 2, 3 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym orzeczono stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. art. 99 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. z 2026 r., poz.118).

O zwrocie opłaty od skargi rozstrzygnięto na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość.

Elżbieta Karska   Janusz Niczyporuk   Adam Redzik

(E.C.)

[a.ł]